

Oświadczenia majątkowe

<https://oswiadczeniamajatkowe.cba.gov.pl/om/stan-prawny-oswiadczen-majatko/analiza/14278,Analiza-oswiadczen-o-stanie-majatkowym.html>
16.01.2025, 00:36

Analiza oświadczeń o stanie majątkowym

Obowiązujące regulacje prawne, obligujące osoby pełniące funkcje publiczne do składania oświadczeń majątkowych, różnicują także kwestie analizy tych oświadczeń przez podmioty do tego uprawnione.

Ustawa antykorupcyjna, ustawy samorządowe, ustawa o pracownikach samorządowych, o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, Prawo o ustroju sądów powszechnych (poza oświadczeniami sędziów), Prawo o ustroju sądów wojskowych - wszystkie te akty prawne do analizy danych zawartych w oświadczeniach o stanie majątkowym obligują osoby, którym złożono oświadczenie.

Analizy oświadczeń majątkowych posłów i senatorów dokonują właściwe komisje powołane, odpowiednio, przez Sejm albo Senat w trybie określonym w regulaminach odpowiednio Sejmu albo Senatu oraz właściwe urzędy skarbowe. Wyniki analizy przedstawia się, odpowiednio, Prezydium Sejmu albo Prezydium Senatu. Analizy danych zawartych w oświadczeniach o stanie majątkowym posłów do Parlamentu Europejskiego dokonują właściwe urzędy skarbowe, a wyniki analiz przedstawia się Marszałkowi Sejmu, który podaje je do wiadomości publicznej w formie zapisu elektronicznego. Do dokonywania analizy oświadczeń składanych przez osoby zatrudnione w Krajowej Informacji Skarbowej i izbie administracji skarbowej uprawnieni są kierownicy tych jednostek oraz komórka organizacyjna urzędu obsługującego ministra, realizująca zadania w zakresie oświadczeń o stanie majątkowym. Do dokonywania analizy oświadczeń o stanie majątkowym żołnierzy zawodowych i przedstawienia Ministrowi Obrony Narodowej wniosków w tym względzie uprawniona jest Żandarmeria Wojskowa. Analizy danych zawartych w oświadczeniach komorników sądowych dokonuje kolegium właściwego sądu apelacyjnego. Prezes Rady Ministrów dokonuje natomiast analizy danych zawartych w oświadczeniach Szefa CBA i jego zastępców. Analizy danych zawartych w oświadczeniach o stanie majątkowym funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, dokonuje się w trybie i na zasadach określonych w przepisach ustawy antykorupcyjnej.

Ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Służbie Ochrony Państwa oraz Straży Granicznej wskazują jedynie osoby uprawnione do wglądu do treści oświadczeń i przetwarzania danych w nich zawartych w celu przeprowadzenia analizy. Prawo takie, na podstawie ww. regulacji prawnych, przysługuje Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego oraz dodatkowo w Służbie Ochrony Państwa - Komendantowi SOP lub osobom przez niego upoważnionym, w Policji - przełożonym właściwym w sprawach osobowych lub osobom przez nich upoważnionym, w Państwowej Straży Pożarnej - przełożonym do mianowania lub powołania lub osobom przez nich upoważnionym, a w Straży Granicznej - Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Rektorowi-Komendantowi Wyższej Szkoły Straży Granicznej, Komendantowi Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej, właściwym komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantom ośrodków Straży Granicznej, oraz osobom przez nich pisemnie upoważnionym w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia analizy oświadczeń.

Przepisy ustawy o CBA, ustawy o ABW oraz AW i ustawy o SKW oraz SWW nie regulują kwestii analizy oświadczeń o stanie majątkowym składanych przez funkcjonariuszy tych służb (poza oświadczeniami Szefa CBA i jego zastępców). Pomimo braku regulacji zagadnienia analizy oświadczeń majątkowych w ustawach szczególnych, tryb i zasady tej analizy określa ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Uwagi wymaga fakt, iż tylko sześć ustaw reguluje termin, w jakim powinna zostać wykonana lub zaprezentowana analiza posiadanych oświadczeń o stanie majątkowym, tj.:

- wszystkie trzy ustawy samorządowe obligują podmiot dokonujący analizy oświadczeń majątkowych w terminie do dnia 30 października każdego roku do przedstawienia sejmikowi województwa/radzie powiatu/radzie gminy informacji o: osobach, które nie złożyły oświadczenia majątkowego lub złożyły je po terminie, nieprawidłowościach stwierdzonych w analizowanych oświadczeniach majątkowych wraz z ich opisem i wskazaniem osób, które złożyły nieprawidłowe oświadczenia oraz o działaniach podjętych w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w analizowanych oświadczeniach majątkowych,
- ustawa o prokuraturze obliguje osoby, którym złożono oświadczenie majątkowe, do analizy danych w nich zawartych w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku; ustawa ta nie wskazuje jednak obowiązku zaprezentowania tej analizy,
- ustawa o ustroju sądów powszechnych do dnia 30 czerwca każdego roku obliguje:
 - właściwe terytorialnie kolegium sądu apelacyjnego do przedstawienia wyników analizy oświadczeń sędziów - zgromadzeniu

ogólnemu sędziów apelacji,

- Ministra Sprawiedliwości oraz Krajową Radę Sądownictwa do analizy danych zawartych odpowiednio w oświadczeniach złożonych przez dyrektora i zastępcę dyrektora sądu oraz prezesów sądów apelacyjnych, bez wskazania obowiązku zaprezentowania analizy,
- ustawa o Służbie Więziennej do analizy oświadczeń funkcjonariuszy Służby Więziennej obliguje właściwych przełożonych w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku, bez wskazania obowiązku zaprezentowania analizy.

Oświadczenia o stanie majątkowym, składane na podstawie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustaw samorządowych, a także oświadczenia majątkowe składane przez posłów do Parlamentu Europejskiego, sędziów, dyrektorów sądów i ich zastępców, prokuratorów, komorników sądowych, sędziów sądów wojskowych oraz członków zarządu powszechnego towarzystwa funduszy emerytalnych, składane są w dwóch egzemplarzach. Osoby, którym złożono ww. oświadczenia, zobowiązane są do przekazania jednego egzemplarza oświadczenia do urzędu skarbowego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie. Naczelnik urzędu skarbowego dokonuje analizy danych w nim zawartych. W tym zakresie uprawniony jest m.in. do porównania treści analizowanego oświadczenia majątkowego z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz z zeznaniami o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym. Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka osoby składającej oświadczenie.

W przypadku oświadczeń składanych na podstawie ustaw samorządowych, jeśli organ dokonujący analizy tych oświadczeń poweźmie uzasadnione wątpliwości, co do prawdziwości zawartych w nim danych, niezwłocznie powinien przekazać oświadczenie, wraz ze szczegółowym pisemnym uzasadnieniem oraz wnioskiem o przeprowadzenie kontroli oświadczenia majątkowego do Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Kontroli rzetelności i prawdziwości oświadczeń CBA dokonuje w trybie i na zasadach określonych w rozdziale 4 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Natomiast jeżeli organ dokonujący tej analizy poweźmie uzasadnione wątpliwości, co do źródeł dochodu lub pochodzenia majątku osoby składającej oświadczenie o stanie majątkowym, powinien przekazać je, wraz ze szczegółowym pisemnym uzasadnieniem, do właściwego urzędu skarbowego. Wówczas naczelnik urzędu skarbowego przeprowadza kontrolę oświadczeń majątkowych, na zasadach określonych w przepisach o kontroli skarbowej.

Jak słusznie wskazuje A. Wierzbica w *Ograniczeniach antykorupcyjnych w samorządzie terytorialnym*, ustawy obligujące do składania oświadczeń majątkowych nie dają jakichkolwiek wskazówek co do tego, kiedy podejrzenie podania nieprawdy bądź zatajenia prawdy jest uzasadnione. Należy się zastanowić, czy wystarczające w tym

zakresie jest subiektywne przeświadczenie oceniającego, powzięte pomimo formalnej prawidłowości oświadczenia i zgodności z dołączonymi do niego innymi dokumentami. Czy oceniający może opierać się na swojej prywatnej wiedzy na temat majątku składającego oświadczenie, bądź też na swoich domysłach, lub donosach osób trzecich? W świetle tych rozważań wydaje się, że w istocie to subiektywne przeświadczenie analizującego oświadczenie majątkowe o podanej w nim nieprawdzie czy zatajonej prawdzie będzie podstawą do wystąpienia z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli. Świadczy o tym zwrot „podejrzenie”, oznaczający okoliczności, które nie muszą być pewne, wystarczy, by były prawdopodobne.

Nie wiadomo również, w jaki sposób odnieść się do oczywistych omyłek, które mogą pojawić się w oświadczeniu. Przepisy nie przewidują procedury ich sprostowania.